

Konsultat lokale me shoqatat e viktimave, të mbajturit nëpër kampe dhe aktivistët e organizatave joqeveritare

Trebinje, Bosnja dhe Hercegovina

27 qershor 2009.

Konsultat i organizuan qendra për bashkëpunim qytetar dhe nga Livno dhe Solidariteti për jug nga Trebinja. Nga 10 pjesëmarrës një ka qenë përfaqësues i mexhllisit të Bashkësisë islame Trebinje. Fjalën hyrëse e mbajtën Nataša Kandić (Fondi për të Drejtën Humanitare), Aleksandra Letić (Komiteti i Helsinkit i Republika Serbska), dhe moderatorët Sonja Garić (Qendra për bashkëpunim qytetar, Livno) dhe Stanko Buha (Solidariteti për jug, Trebinje). Për tubimin kanë raportuar Radio- televizioni i Republika Serbska dhe Radio Evropa e lirë. Pjesëmarrësit5 e kanë përkrahur themelimin e KOMRA. Artikuj për konsultat kanë botuar EuroBlic, Nezavisne novine dhe agjensioni SRNA.

Bashkësia Islame e Trebinjës përkrah theme- limin e KOMRA.

Dua të them se vërtet me shpirt e përsëndes këtë tubim. E përkrah këtë ide. E kam nënshkruar anëtarësimin në emrin tim dhe të mexhllisit të bashkësisë islame të Trebinjës, e cila përbëhet nga 600 familje anëmbanë botës.

Deklaratë: Husein Hodžić, Mexhllisi i Bashkësisë Islame të Trebinjës, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Qëllimi kryesor i KOMRA është zbardhja e fak- teve që askush nuk mund t'i kontestojë.

Ne sot e kemi një situatë që nuk e jep as një pjesë të pamjes së plotë të asaj çka ka ndodhur, varësisht nga qyteti në të cilin je, varësisht nga vendi në të cilin bisedon dhe me kë bisedon për këtë, edhe kjo pamje merr një mijë fytyra të veta. (...) Duhet të zbardhen faktet të cilat askush nuk do të mund t'i kontestojë dhe të cilat, mu për shkak të fuqisë së fakteve, do t'i pranojmë të gjithë dhe të themi se kjo është ajo çka ka ndodhur.

Deklaratë: Nataša Kandić, Fondi për të Drejtën Humanitare, Serbi, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Aq shumë gjëra, çështje të dhimbshme nga e kalu- ara, kanë mbetur të mbuluara diku, kështu që ne asnjëherë nuk e kemi nisur komunikimin, bisedën, dialogun e hapur për këtë. (...) Duhet të fillojmë të flasim për ngjarjet. Thjesht në këtë mënyrë, me dia- log të civilizuar, të shtrojmë ato fakte dhe të shohim për çfarë gjëra duhet të punojmë.

Deklaratë: Alma Mašić, Nisma e të rinjve për të drejtat e njeriut, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Këto fakte dikush duhet t'i shkruajë. Nëse këto që kanë ndodhur nuk i shkruan (...) fëmijët tanë në

të ardhmen do të zgjidhin këto gjëra të njëjta. (...) Viktimat flasin si politikanët, e politikanët shfrytëzojnë viktimat në periudhat parazgjedhore që të manipulojnë me ta. Unë mendoj se është koha që të gjithë të Vetëdijesohemi, të themi dhe të shkruajmë çka na ka ndodhur në të kaluarën, por edhe të nisemi nga e ardhmja.

Deklaratë: Sonja Garić, Qendra për bashkëpunimin qytetarë, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

KOMRA është rasti i fundit që të dëgjohe zëri i viktimave, dhe viktimat duhet të jenë anëtarë të Komisionit.

Nuk e kam takuar asnjë viktimë që nuk ka pas nevojë që të dëgjohe tregimi i saj. (...) Formimi i këtij Komisioni për krimet e luftës, për shkëlqen e të drejtave të njeriut, është dhuratë nga qielli për viktimat e luftës. Është rasti i fundit që të dëgjohe tregimi i tyre, të mbetet i shënuar, sepse kur këto oligarki tona kom- bëtare që janë ende në pushtet do t'i bëjnë marrëvesh- jet mes veti, ne askujt më nuk do t'i duhemi.

Deklaratë: Izo Rokolj, i kthyeri në Trebinje, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

E dua vetëm që viktima të merr pjesë në zgjedhjen e Komisionit (...) Dhe jo që të jetë në Komision ai që ka bërë krime. Është normale që ky [që ka bërë krime] të dëshmojë të kundërtën mbi ngjarjen dhe procesin. Andaj unë them që të jetë viktima organizatori krye- sor i Komisionit. Është dëshmitar i gjallë dhe provë.

Deklaratë: Borislav Hamović, Shoqata e të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Këtë përvojë e kanë këta që kanë qenë nëpër kampe, kurrë nuk e përmendin çka kanë përjetuar atje. Unë kurrë nuk ia kam theksuar gruas sime, që edhe sot jeton me mua, e kemi vajzën 15 vjeçare, që të më tregojë asgjë për kampin. (...) Apeloj vetëm tek ju për këtë Komision dhe dëshiroj që të keni sukses në pro- peritetin e plotë dhe që të dëgjohe vetëm e vërteta.

Deklaratë: Srećko Barićanin, Këshilli i invalidëve të luftës në Trebinje, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

A jemi apo jo dhe për çfarë Komisioni? Mendimi im personal është se jam për atë. Një Komision mult- centrik, do të thotë, jo që selia të jetë në një vend dhe që baza e punës së Komisionit të jetë shpaltosja e së vërtetës, përkatësisht të tregimeve personale dhe dëshmime përmes këtyre tregimeve të drejtuara vendimmarrësve.

Deklaratë: Stanko Buha, Solidariteti për jug, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Në zbardhjen e fakteve duhet të fillohet nga për- gatitjet për luftë

Kjo luftë është përgatitur shumë më parë seç ka filluar. (...) Unë pohoj sot, dhe do të angazhohem deri sa jam gjallë, që duhet të nisim nga zeroja, nga përgatitjet e luftës, nga lufta dhe të shohim se kush është fajtor.

Deklaratë: Kosta Kosović, Shoqata e të mbajturve në kampe Trebinje, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Në dëgjimet publike duhet të kyçen viktimat, dorasit dhe përfaqësuesit e institucioneve, por KOMRA duhet të sigurojë mbrojtjen për viktimat, veçanërisht për gratë e dhunuara.

Në cilën mënyrë të dëgjohen publikisht viktimat? Mendoj se tek kjo duhet të jemi tejet të kujdesshëm, veçanërisht kur janë në pyetje gratë e dhunuara dhe njerëzit që kanë si pasojë çrregullimet psiko-somatike. Duhet t'i mbrojmë njerëzit. Dhe a duhet të kemi dëgjime publike për përfaqësuesit e institucioneve? Natyrisht, unë të gjitha do t'i bëja transparente, edhe viktimat, edhe autorët e krimeve.

Deklaratë: Blažo Stevović, Klubi Alternativa, BH, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.

Në mandatin e KOMRA duhet të jetë kthimi i pronës së uzurpuar.

Prona është kthyer, por edhe sot ka raste të uzurpi- meve kështu që pronari, i cili e ka marrë vendimin për kthimin e pronës ka probleme me shfrytëzuesin i cili edhe sot e gjithë ditën nuk e lëshon pronën. Nuk ka fuqi dhe ligj që Ekrem Kadrovići të marrë shtëpinë e vetë këtu në lagjen Bregu i diellit në Trebinje. Ja ku e keni një shembull. Bashkësia islame, prona e saj këtu po shitet në vend që të bëhet restituimi dhe denacionalizimi, ndërkaq që kishës ortodokse jo që i është kthyer prona por edhe ka marrë gjithfarë dhu- ratash. Pra, kemi shkelje të të drejtave të njeriut.

Deklaratë: Husein Hodžić, Mexhlisi i Bashkësisë Islame Trebinje, Konsultat lokale me shoqatat e viktimave dhe të mbajturve në kampe, Trebinje, BH, 27 qershor 2009.